

Signalementen

Bert Bomert, Theo van den Hoogen, Ramses A. Wessel (red.)

Jaarboek Vrede en Veiligheid 2008. Internationale veiligheidsvraagstukken en het Nederlands perspectief.

Amsterdam: Rozenberg Publishers, 2008; 324 blz.; 24,50 euro;

ISBN: 978-90-361-0117-2

Deze bundel van 15 artikelen over het onderwerp Vrede en Veiligheid zijn van de hand van wetenschapslieden verbonden aan diverse Nederlandse wetenschappelijke instituten. Terecht merkt Kees Homan (Instituut Clingendael) op hoezeer de onderwerpen in dit jaarboek in de 25 jaar van zijn bestaan veranderd zijn. Stonden voor het beëindigen van de Koude Oorlog en de aanslagen van 9/11 de artikelen in het teken van kernbewapening, vredesbeweging, wapenbeheersing en ontwapening, de laatste jaren treft men er artikelen aan over bioterrorisme, non-prolifera-tie met betrekking tot landen als Iran en Noord-Korea, klimaatverandering, falende staten en vele andere nieuwe onderwerpen. Homans inleidend artikel is dan ook getiteld 'De nieuwe wereld (wan)orde', en dat van Johan van der Dennen (Rijksuniversiteit Groningen) 'Beschouwingen over de "nieuwe oorlog"'. Edwin Bakker (Instituut Clingendael) schrijft over 'Terrorisme en politiek gewelddadig activisme in Nederland'. Dat neemt

niet weg dat ook aandacht wordt geschonken aan de Nederlandse vrede-staak. Dick Leurlijk (Instituut Clingendael) neemt het steeds belangrijker wordende verschijnsel van de internationale vredesmissies voor zijn rekening. Koos van der Bruggen (Universiteit Leiden) schrijft over 'nieuwe vredesbewegingen en professionele vredesorganisaties' en samen met Ben Schennink over een 'Een kernwapenvrije wereld: een nieuw appel van IKV en Pax Christi'. (De auteurs zijn verbonden aan het aloude Pax Christi resp. IKV). Wat de 'nucleaire kwestie-Iran' betreft, is het 'wachten op Obama' volgens Paul Rusman (Rijksuniversiteit Groningen). Dat de wereld is veranderd, blijkt ook uit de artikelen over Europa. Ramses Wessel (Universiteit Twente) spreekt van 'een nieuwe' civiele en militaire rol van Europa en Theo van den Hoogen (Rijksuniversiteit Groningen) over 'de moeizame verhouding tussen de Europese Unie en Turkije', de trouwe bondgenoot van weleer. Ook wat

het wereldnieuws betreft, komen nieuwe onderwerpen aan de orde: Rob de Wijk (Universiteit Leiden) richt de schijnwerper op de 'Trans-Atlantische verdeeldheid', getuige de kwesties Afghanistan, raketterschild, Georgië. Marcel de Haas (Instituut Clingendael) ziet, gezien zijn artikel 'Het Russisch veiligheidsbeleid: weerzien met het Sovjetrijk?', Rusland assertiever worden. De sinoloog Henk Schulte Nordholt zet 'China's positie in de wereld' uiteen. En daar is het in ieder jaarboek wederkerende overzicht van de ontwikkeling van de publieke opinie door Philip Everts (Universiteit Leiden). Ten slotte een artikel van de hand van Bert Bomert (Radboud Universiteit) over het Nederlandse defensiebeleid (er kan 'meer met minder', is zijn conclusie), alsmede een overzichtsartikel door Duco Hellema (Universiteit Utrecht) van het Nederlands buitenlands beleid in de periode 1983-2008, door Hellema de 'neoliberale periode' genoemd. (F.v.d.B.)

Andrew F. Cooper & Timothy M. Show (red.):

The Diplomacies of Small States. Between Vulnerability and Resilience.

Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009; xxv + 291 blz.; £ 60,=;

ISBN: 978-0-230-57549-3

Het voorwoord van deze bundel van 15 artikelen is van de hand van de ex-minister-president van Saint Lucia. Hij betoogt dat sinds de Eerste Wereldoorlog kleine landen

worden beschouwd als 'irritants in international relations'. Het aantal kleine landen is sindsdien sterk toegenomen, in het bijzonder na het uiteenvallen van het commu-

nistisch systeem. Het ziet er naar uit dat de periode van de Koude Oorlog meer moet worden beschouwd als een soort *interregnum* tussen de Eerste Wereldoorlog en de huidige periode, dan als een periode van relatieve vreedzame stabilisatie en economische expansie. Kleine staten laten op diplomatiek gebied steeds vaker van zich horen. In de bundel komt het diplomatiek optreden van

kleine staten, vooral uit het Caribisch gebied en Afrika, aan de orde, waar het de gevolgen van globalisering en het optreden van internationale instellingen betreft. De artikelen zijn rond drie thema's gegroepeerd. Het eerste deel gaat over de uitdagingen en de realiteit van het praktiseren van een 'small state diplomacy' door deze kwetsbare staten. Naast enkele algemene artikelen daarover wordt onder meer het zg. 'soft power'-beleid van Singapore en de

Caribische staten geanalyseerd. Het tweede deel behandelt de diplomatie van kleine staten met betrekking tot regionale organisaties. In dit deel treft men een artikel aan over het diplomatieke beleid van IJsland. Dat is – in het kader van het *Nordic State*-idee – gericht op de betrekkingen met de buurlanden inzake handel en defensie. Onder de artikelen in het laatste deel, over diplomatie van kleine staten met betrekking tot internationale organisaties, bevindt

zich een bijdrage over de diplomatie van kleine Afrikaanse staten *vis à vis* de WTO. In een nawoord beveelt Anthony Pane (hoogleraar aan de Universiteit van Sheffield) de kleine staten aan geen genoegen te nemen met het idee dat zij zich noodzakelijkerwijze heen en weer bewegen tussen kwetsbaarheid en veerkracht. Beide concepten dienen te worden samengesmeed tot een kleine-statenbeleid: 'rethink resilience not as a quality, but as a strategy'. (F.v.d.B.)

Seth D. Kaplan

Fixing Fragile States. A New Paradigm For Development.

Westport, Connecticut/Londen: Praeger Security International, 2008;

xv + 215 blz.; £ 44,95

ISBN-13: 978-0-275-99828-8

Deze studie over fragiele staten is van de hand van een 'business consultant' die aan het hoofd heeft gestaan van diverse multinationals en die plaatselijke coöperaties oprichtte. Onder 'fragiele staten' rekent hij alle landen waarin de staat door een belangrijk deel van de bevolking niet als legitiem wordt ervaren waar het gaat om de bestuurlijke en juridische structuren van het land, de manier waarop zijn leiders worden gekozen en belangrijke beslissingen nemen. Er is sprake van een 'mismatch' tussen staat en traditionele groepsidentiteiten. Bovendien zijn de bestuurlijke lichamen dermate zwak en corrupt, dat ze niet in staat zijn 'to foster any legitimacy on their own'. Het gaat dus om landen waar instabiliteit veroorzaakt wordt door het 'fundamental design' van de betrokken staat en niet bijvoorbeeld door de persoonlijkheid, de gesteldheid en het beleid van bepaalde

leiders. Kaplan verwerpt het huidige ontwikkelingsparadigma. Dat is met zijn (meer) verkiezingen, (meer) ontwikkelingshulp, macro-economische hervormingen en vredesmissies te simpel en te algemeen. Iedere staat is uniek. Men moet zich veel meer afvragen met welke instellingen en met welk beleid een bepaalde staat het meest gediend is: aanknopen bij bestaande menselijke hulpbronnen, capaciteiten en tradities, voordeel proberen te trekken uit bestaande sociaal-politieke omstandigheden, aanknopen bij die delen van een land waar het wel goed gaat. En men moet in het bijzonder de sociale cohesie (waar die vanouds aanwezig was) koesteren en bevorderen. In drie delen werkt Kaplan zijn ideeën uit. In deel I stelt hij de diagnose en vraagt hij zich af waarom en hoe landen zich ontwikkelen, wat er thans aan schort en waarom ze falen. In deel II ontwikkelt hij het raamwerk

voor een nieuw paradigma. 'The key to fixing fragile states is to legitimize the state by deeply enmeshing it within society.' Falende staten hebben in het verleden enorme hulpbronnen opgebouwd die als fundament kunnen dienen voor een politieke, economische en sociale ontwikkeling. Hulp van buitenaf kan niet worden ontbeerd, maar die hulp dient dan geconcentreerd te zijn op lokale processen ter ondersteuning van 'cohesive societies and widely accepted institutions necessary for societal governing systems'. Deel III bevat *case studies* van zeven gebieden met hun eigen, onderling afwijkende, structuren, hun cultuur en moeilijkheden. Het betreft hier West-Afrika, de Democratische Republiek Congo, Syrië, Somalië, Bolivia, Pakistan, de Kaukasus en Azerbeidzjan. (F.v.d.B.)

Deze rubriek staat onder redactie van dr Fenna van den Burg (F.v.d.B.), die ook alle bijdragen aan deze aflevering heeft verzorgd.

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website:

www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions